

2/ *Nina*

Jakmile Nina vkročila do temně modrého cirkusového šapitó, otevřela úžasem pusu. Na tenoučkých provázcích viselo tisíce svíček, takže strop připomínal oblohu plnou hvězd. Venku panovala šedivá, bouřlivá, studená noc, avšak uvnitř stanu sálalo z obrovských pochodní horko. Připadalo jí, jako by se ocitla v novém, tajuplném světě.

Navzdory horku si však utáhla šálu okolo krku.

„Nino, dávej pozor na svého bratra,“ zamračila se maminka a kývla hlavou směrem k Ivanovi. Chlapec už mizel v davu a prodíral se k vozíku s praženou kukuřicí. Předchozí týden oslavil desáté narozeniny a zřejmě se rozhodl, že odteď už je dospělý a může si sám určovat, v kolik hodin bude chodit spát, a může si také u snídaně číst tatínkovy noviny.

Maminka pokračovala: „Tatínek si potřebuje nerušeně promluvit se svými kolegy z institutu. Nezapomeň, že jsme tu kvůli jeho výzkumu, ne pro vaši zábavu. Spoléhám na tebe, že dohlédneš, aby Ivan nevyváděl žádné skopičiny.“ Potom její pohled spočinul na uzlíkovitých střapcích dívčiny šály a prohlásila přísně: „Sundej si tu šálu.“ Na okamžik se odmlčela a vzápětí dodala: „Je tu teplo, tady ji přece nepotřebuješ.“

Nina zabořila prsty do měkkých záhybů látky. Přestože byla upletená ze silné, teplé vlny, měla pocit, jako by v dlaních svírala hedvábí. Když ji spatřila poprvé, okolo krku své nejlepší kamarádky, zdálo se jí, že nic krásnějšího v životě neviděla. Byla blankytně modrá – což byla barva, která během moskevských zim příliš často k vidění nebyla – a zdobená jemnou výšivkou růžových i oranžových květů a velkými baculatými střapci, které ji teď lechtaly na bradě.

„Ale vždyť přece patřila Ludmile,“ namítla.

„Pssst!“ zarazila ji rychle maminka a potichu dodala: „To je právě ten problém. Každý si jistě pamatuje šálu, jako je tahle. A my nechceme, aby si nás lidé spojovali s Ludmilou nebo kýmkoliv jiným od Sokolovových. Co když si ředitel Sonin všimne, že ji máš na sobě?“ Matčin pohled sklouzl k jednomu z mužů, kteří stáli nedaleko společně s jejich tatínkem a jehož pleš se ve svitu pochodní doslova blýskala.

Nina zatnula zuby, aby neřekla nic, čeho by později litovala. Ludmila byla její nejlepší kamarádkou ještě předtím, než obě dvě přišly na svět. Jejich maminky byly totiž těhotné ve stejný čas. Nejprve spolu pořádaly čajové dýchánky pro své panenky, později tajně utíkaly ze školních slavností a ukryté za sovětskými transparenty si tajně listovaly v propašovaných amerických časopisech nebo se zkoušely líčit rtěnkami, vypůjčenými z kabelek svých maminek. Den před svým zmizením si Ludmila odmotala šálu z krku a vložila ji Nině do rukou. *Vím, že se ti vždycky líbila, řekla. Vezmi si ji. Nos ji, abys na mě nezapomněla.*

Nina se tehdy jen vesele zasmála. *Vždyť jedeš jen na prázdniny, neletíš na Měsíc.*

Avšak Ludmila se už do třídy nikdy nevrátila.

Pokaždé, když si teď Nina omotala vlněný šál okolo krku, měla pocit, jako by Ludmila byla stále s ní. Blankytně modrá. Barva Ludmiliných očí.

Nina si nasupeně stáhla šálu z krku a zastrčila si ji do kapsy kabátu.

Maminčin obličej zjhl. „Na, pražená kukuřice tě určitě rozveselí.“ Vtiskla Nině do dlaně minci a vydala se za tatínkem ke vchodu do stanu. Nina se podívala na minci a povzdechla si. Copak může pražená kukuřice nahradit nejlepší kamarádku?

Nina se snažila najít v davu lidí Ivana. Nakonec ho spatřila, jak upřeně pozoruje jakousi věštkyni. Nad stolem plným zvířecích lebek a křišťálových koulí se skláněla stařena s blyštivými zlatými náušnicemi.

„Povězte mi, děti,“ promluvila ta žena a zdvihla balíček karet, které byly pomalované obrázky korun, lebek a dýk. „Kdo z vás je natolik odvážný, aby si nechal předpovědět osud?“

Děti vyděšeně vyjekly a couvly, avšak Nina okamžitě ožila. „Já!“

Ivan ji zatahal za rukáv. „Nino, nedělej to. Moje učitelka říká, že pověřčivost je nebezpečná a zpátečnická. Tvrdí, že je stejně škodlivá jako náboženství.“

Nina obrátila oči v sloup. „A kdo na mě bude žalovat, co? Jestli se nepletu, tak si nějaký kluk loni v létě uvázal okolo pasu druhé kalhoty, honil mě po celém domě a tvrdil, že je šestinohá příšera Bukavac.“ Šťouchla ho rozpustile prstem do boku. Myslela si, že se Ivan při té vzpomínce usměje, ale on se místo toho jen ještě víc zamračil.

Nina se obrátila k věštkyni. „Chci vědět, co mě čeká.“ Prsty si zapletla do šály, kterou měla schovanou v kapse. „Chci vědět, jestli můžou být věci znovu tak, jak byly dřív.“

Ivan se zhluboka nadechl. „Jdu to říct tátovi!“

„Počkej!“ vykřikla Nina, když viděla, jak rychle mizí v davu. Ale stan byl nacpaný k prasknutí, lidé hlasitě

oddechovali, všude bylo slyšet chroupání kukuřice a šustění vstupenek poházených na zemi, jak na ně lidé šlapali. Konečně Nina zahlédla mezi klecí s tygry a hlavním jevištěm Ivanův šedý plstěný klobouk.

Protlačila se k jevišti, na němž jakýsi muž s knírkem a v červeném klobouku krmil fazolemi opičku, která mu seděla na rameni. Opička měla malá černá očka a širokou pusinku, lemovanou nadýchanou, heboučkou srstí. Když muž napřáhl paži, opička po ní seběhla dolů a seskočila na stoličku. Muž se uklonil a zmizel i se svou chundelatou svěřenkyní v zákulisí. Diváci je odměnili veselým pokřikem.

Nina Ivana doběhla přesně v okamžiku, kdy se prodral až k otci. Ten měl na sobě hnědé vojenské sako zdobené červenými nárameníky a zrovna se živě bavil se svými kolegy. Rozhovor náhle utichl. Otec se obrátil k Ivanovi a ve tváři zarostlé hustým hnědým plnovousem se mu zračil přísný výraz. Pak pohlédl i na Ninu. To samé udělali i ostatní muži, včetně ředitele Sonina. Nina se zhluboka nadechla. Před ní stáli vědci, kteří pracovali na přísně tajných projektech zabývajících se raketami a vesmírem. Vědci, kvůli nimž zůstával tatínek v Institutu kosmické medicíny tak dlouho, že ho někdy slyšela vracet se až po půlnoci a znovu odcházet již před snídaní. Vědci, kteří byli vzteky bez sebe, když se Ludmilin otec nevrátil z astronomické konference v Americe.

„Co se děje, Ivane?“ zeptal se tatínek, ale díval se přitom na Ninu, která byla o dva roky starší než její bratr, a tedy většinou i rozumnější. „Nino?“

Nina pevně stiskla Ivanovu paži a rychle vyhrkla: „No, my... říkali jsme si, jestli bychom se na tebe mohli dívat, až budeš pracovat na misi Hvězdný letec. Budeme úplně potichoučku.“ Její dotaz se setkal s mrazivým mlčením, a tak urychleně dodala: „Pro slávu naší vlasti.“

Na tatínkově tváři se rozlil široký úsměv. „Slyšíte to, soudruzi? Má dcera, věrná komunistické straně.“

„Vidí, že Sovětský svaz čeká skvělá a zářivá budoucnost,“ dodala potěšeně jedna z tatínkových kolegyně.

Avšak tatínkův nadřizený se neusmíval. Ředitel Sonin přešel pohledem k blankytně modré šále, která Nině vyklouzla z kapsy kabátu, když spěchala za bratrem, a která se nyní houpala ve vzduchu. Nina ji bleskurychle nacpala zpět do kapsy. Doufala, že ředitel nepoznal, komu dřív patřila – dívce označované za zrádkyni.

„Pověz, co všechno víš o misi Hvězdný letec, Nino Konstantinová?“ vyzvídal ředitel Sonin tlumeným hlasem.

Nině se začalo po krku rozlévat horko. Najednou ji napadlo, zda toho neřekla příliš. Detaily projektů, na nichž Institut kosmické medicíny pracoval, byly sice přísně tajné, ale vládní rozhlas i tisk naznačovaly, že se připravuje nová odvážná vesmírná mise, jejímž cílem je pokořit a zostudít

amerického protivníka. Všechny noviny se zabývaly tím samým: Kdo se dostane do vesmíru jako první – Amerika, nebo Sovětský svaz?

Nina se zakoktala: „No... je to program, který cvičí zvířata pro let v raketě, aby se zjistilo, jestli by někdy lidé mohli žít ve vesmíru. A... a taky ten program zajistí Sovětskému svazu nezpochybnitelnou převahu nejen tady na Zemi, ale i mezi hvězdami.“

Ředitel Sonin povytáhl překvapeně obočí a letmo pohlédl na dívčina otce. „Správně. A můžeme ti věřit, že to, co dnes uvidíš v zákulisí, nikomu neprozradíš?“

Nina mrkla na tatínka, který ji pozorně sledoval. „Samozřejmě.“

Ředitel Sonin přikývl. „Pak tedy můžeš jít s námi. A ty také, chlapče.“ Poplácal Ivana po rameni. „Poznáte budoucí hrdiny mise Hvězdný letec – opice!“

Nina s Ivanem se na sebe překvapeně podívali. *Opice?* V kosmických raketách? To byla natolik bláznivá představa, že se jí zdráhali uvěřit!

Zatímco se Nina společně s vědci prodírala zástupem lidí, hlas ozývající se z tlampače lákal diváky na zábavný výukový program o souhvězdích, který měl za okamžik začít. Světla se ztlumila a z amplionu se rozeznělo vyprávění o dávných časech, kdy ještě neexistovala ani světla, ani moderní města, o časech, kdy nad světem jasně zářily

hvězdy a kdy v jejich uspořádání začali lidé spatřovat tvary a obrazce. Tatínek odhrnul oponu do zákulisí a Nina uviděla několik dalších vědců, kteří právě mluvili s cvičitelem zvířat. Cirkusové opičky byly zavřené ve svých klecích. Neskákaly, nehoupaly se ani se neládovaly fazolemi, jako to dělaly během představení. Seděly shrbené a škrábaly si lysinky na hřbetech.

„... nejsou přizpůsobené podmínkám ve vesmíru,“ vysvětloval zrovna cvičitel opic, který si mezitím sundal nejen červený klobouk, ale překvapivě i knírek. „Opice jsou velmi citlivé na velký hluk a extrémní změny teplot. Mohly by se na Zemi vrátit buď zraněné, nebo s velmi vážným traumatem.“

„To je možné,“ odvětil jeden z tatínkových kolegů, „my však máme důvěryhodné zdroje, které tvrdí, že se američtí vědci chystají opice do vesmíru poslat. A po návratu budou zkoumat, jaký vliv mělo kosmické prostředí na jejich organismus. Opičí organismus je svým fungováním nejpodobnější organismu lidskému. Pokud ve vesmíru přežijí opice, pak je pravděpodobné, že to zvládnou i lidé.“

„Američani,“ odfrknul si pohrdlivě ředitel Sonin. „Ti sami jsou ještě opicemi. Nemám pravdu, ty naše malá komunistko?“ obrátil se na Ninu. Dívka ztuhla, nebyla si jistá, jak odpovědět. Zaslechla, jak si maminka s tatínkem šeptají, že Ludmilin otec nyní pracuje pro Američany –

tedy pro nepřítel – ve městě zvaném Boston. Avšak kdykoliv o tom začala ona sama, maminka i tatínek ji okamžitě umlčeli a spěchali k oknu zkontrolovat, zda před domem neparkují podezřelá auta, z nichž by je mohl někdo sledovat.

„Ano, máte pravdu, Američani jsou skutečně ještě opiče,“ odpověděla.

Sonin spokojeně přikývl. Ve skutečnosti však Nina vlastně nechápala, *proč* přesně je Amerika jejich nepřítel. Pokud by byla Amerika opravdu tak hrozná, proč by tam Ludmilina rodina utíkala? Ano, Amerika měla svá nepopíratelná lákadla – filmové hvězdy, překrásné oblečení, rozlehlé hory a lesy. Všichni ale přece věděli, že Sovětský svaz je důležitější a mocnější. Od amerických žen se očekávalo jen to, že se stanou matkami a manželkami, zatímco sovětské ženy mohly své zemi sloužit jako vůdkyně či vědkyně, byly rovnocenné mužům. V Americe žili chudí lidé na ulicích, žebrali o zbytky jídla, zatímco v Sovětském svazu se komunistická strana starala o všechny občany a všichni měli příležitost být v životě úspěšní.

Proč jen tedy Sokolovovi utekli? Sergej Sokolov byl úspěšný vědec a Anna Sokolovová pracovala jako ředitelka jedné dobré základní školy. Nina byla u nich doma mnohokrát na večeri. Proč se rozhodli vyměnit pohodlný život v komunistické zemi za Ameriku?

Úkosem pohlédla na tatínka. Kéž by se ho tak mohla na tyto věci zeptat. Ale nikdo jí nemusel říkat, co sama věděla – že oddaná komunistka se nevyptává.

„Potřebujeme zvíře, které zvládne drsné podmínky,“ vysvětlovala jakási vědkyně řediteli Soninovi. „Zvíře, které se umí přizpůsobit nepředvídatelným situacím. Zimě, stísněným prostorům. Zvíře, které bude chytré, ale zároveň ochotné plnit rozkazy.“

„Kde ale takové najít?“ přemítal nahlas další z vědců.

Všichni se odmlčeli. A pak promluvil tatínek. „Myslím, že o jednom takovém bych věděl.“

Než si však mohla Nina vyslechnout konec tohoto hovoru, objevila se u opony maminka a volala na ni i na jejího bratra, ať se jdou podívat na představení o hvězdách. Nina s Ivanem proběhli oponou zpět. Nad hlavami se jim houpačky svíčky a vytvářely zářivé, magické obrazce znázorňující tajuplné měsíce, planety a souhvězdí, které bděly nad každým koutem světa. Dokonce i nad koutem natolik vzdáleným, jako byl Boston.